

در سوگ دکتر منوچهر مرتضوی

محمد تقی سبکدل

حافظ: استاد دکتر منوچهر مرتضوی از نوادر زمان و استادان برجسته زبان و ادبیات فارسی بود. ما اگر فرصت می‌داشتیم برای او ویژه‌نامه‌ی منتشر می‌کردیم. کمبود امکانات ما را مجبور کرد که حتی مقاله‌ی مفصل حاضر را هم خلاصه کنیم. هم‌اینک نیز فراخوان می‌دهیم که مجموعه مقالاتی به یاد او چاپ کنیم.

□ ۱- درآمد

دکتر مرتضوی به تمام انسان‌ها عشق می‌ورزید و از هرگونه تبعیض و کوته‌نظری به دور بود و به اصطلاح مولانا هرگز «اسیر رنگی» نمی‌شد.

استاد دکتر منوچهر مرتضوی در طول عمر ۸۱ ساله‌اش علی‌وار زیست، مردانه زندگی کرد و به گواهی نگارنده جوانمردانه جان سپرد.

۲- شرح حال

زنده‌یاد دکتر سید منوچهر مرتضوی طبق شجره‌نامه‌ی که به تصدیق علمای وقت رسیده است، نسبت خانواده‌اش به امام چهارم، حضرت زین‌العابدین (ع) می‌رسد و حاج سید مرتضی جد اعلی‌ ایشان در عهد نایب‌السلطنه عباس میرزا به تبریز آمده و خانواده‌ی بزرگ مرتضوی را تشکیل داده است. دکتر سید منوچهر مرتضوی در اول تیرماه ۱۳۰۸ شمسی در محله‌ی ششگلان تبریز چشم به جهان گشود. پدرش

استاد دکتر منوچهر مرتضوی (۱۳۰۸-۱۳۸۹) هم در نهم تیر ماه ۱۳۸۹ پرواز کرد. نگارنده در طول آشنایی هشت ساله‌ام، از خرمن فضل آن استاد بزرگ خوشه‌ها چیده و دانستی‌های زیاد آموختم. او کسی بود که عمر و جوانی، یعنی بزرگ‌ترین دارایی و تنها سرمایه‌ی هستی خود را فداکارانه تقدیم جوانان و شاگردان خود نموده و به نظر بنده در عالم ادبیات و عرفان در شهرمان تبریز همه مدیون زحمات او هستند و بسیاری از اساتید بزرگ دانشگاه‌های کشورمان افتخار شاگردی مکتب دکتر مرتضوی را دارند.

مکتب او برای همه‌ی پویندگان حق و حقیقت‌آموزنده و قابل استفاده و استفاضه بود. زنده‌یاد دکتر مرتضوی دارای ذهنی روشن و وقاد و حافظه‌ی قوی داشت. او یک فرهنگ و دایره‌المعارف سیار بود.

ماده تاریخ فوت دکتر منوچهر مرتضوی

اثر طبع: نظمی تبریزی

... با کمال تأسف دیروز دوست قدیمی
جناب عالی و بنده زنده‌یاد دکتر منوچهر
مرتضوی درگذشت. بدیهی‌ست که در
مجله‌ی وزین حافظ در این مورد مقاله‌یی
به چاپ خواهد رسید. این شعر ماده تاریخ را
بلافاصله پس از شنیدن خبر فوت او ساختم:

آن «مرتضوی» که در فضیلت

کم بود نظیرش، از جهان رفت

دردا، ز میان نکته‌سنجان

آن فاضل فحل و نکته‌دان رفت

در ماتم او چرا ننالیم؟

یک باره ز دست دوستان رفت

از بس که ندید روی شادی

زین غمکده آستین فشان رفت

او داعیه‌یی نداشت، اما

آوازه‌ی او به هر کران رفت

روزی که از این فسرده گلشن

آن طایر قدسی آشیان رفت

نظمی پی سال وی رقم زد:

«استاد عزیزم از میان رفت» ۱۳۸۹ش

دوست ارجمند

جناب آقای سید حسین شریفی

با نهایت تأسف درگذشت مادر ارجمندتان
را به حضور جناب عالی و اخوی مکرم
جناب آقای سید حسن شریفی و جمیع
وابستگان محترم تسلیت می‌گوییم و برای
آن بانوی گرامی غفران الهی و برای شما
بزرگواران صبر و اجر آرزو می‌کنیم.

پروفسور سید حسن امین

مهندس همایون خرم - کمال زین‌الدین

حاج سید ابراهیم آقا از معتمدین شهر تبریز به شمار می‌رفت.

منوچهر مرتضوی مقدمات علوم را در تبریز کسب کرد و مقطع متوسطه
را در دبیرستان فیروز بهرام تهران گذراند. پس از اتمام تحصیلات متوسطه
برای ادامه تحصیلات عالی وارد دانشکده‌ی ادبیات دانشگاه تهران شد و
از محضر استادان بزرگوار چون ملک‌الشعراى بهار، بدیع‌الزمان فروزانفر،
سعید نفیسی، مجتبی مینوی، محمدتقی مدرس رضوی، ابراهیم پورداود و...
کسب علم کرد. در سال ۱۳۲۹ شمسی از دانشگاه تهران مدرک لیسانس
رشته‌ی زبان و ادبیات فارسی را اخذ نمود. در سوم اردیبهشت سال ۱۳۳۷
شمسی در دانشگاه تهران از رساله‌ی دکترى خود با عنوان «اوضاع ادبی
آذربایجان در عصر ایلخانان» دفاع کرد و در رشته‌ی زبان و ادبیات فارسی
دکتری گرفت. استادان راهنما و مشاور ایشان بدیع‌الزمان فروزانفر، ابراهیم
پورداود و محمدتقی مدرس رضوی بودند.

هم‌چنین در اول مردادماه سال ۱۳۴۳ شمسی به موجب ابلاغ وزارت
فرهنگ و هنر به درجه‌ی استادی نائل آمد و در اواسط دهه‌ی ۴۰ هجری
شمسی موسسه‌ی تاریخ و فرهنگ ایران وابسته به دانشگاه آذربادگان را
بنیانگذاری نمود که کتاب‌های بی‌نظیری توسط این موسسه به جامعه‌ی
علمی تقدیم شده است.

در دوازدهم شهریور ۱۳۵۶ مسؤولیت دانشگاه آذربادگان آن زمان را به
عهده می‌گیرد و اکثر دانشجویانی که در آن برهه در آن دانشگاه تحصیل
می‌کردند، اذعان می‌نمایند که آن روزها از برجسته‌ترین و درخشان‌ترین
روزهای دانشگاه از حیث تحقیق و تفحص پویایی علمی بودند.

در سی‌ام اردیبهشت سال ۱۳۵۷ به دلیل وقوع حوادثی از سمت ریاست
دانشگاه استعفا کرد، ولی استعفای وی مورد قبول حکومت واقع نشد.
استاد پس از انقلاب به دلیل حوادثی کرسی تدریس خود را در دانشگاه
تعطیل کرد ولی در طول ۳۲ سال اخیر از تحقیق و تفحص دست نکشیده
بود و بالاخره در ساعت ۱۱/۴۰ دقیقه صبح روز چهارشنبه مورخ ۸۹/۴/۹
دعوت حق را لبیک گفت و به دیار باقی شتافت.

۳- تالیفات

۱- مکتب حافظ یا مقدمه بر حافظ‌شناسی

۲- مسایل عصر ایلخانان

۳- زبان دبیران آذربایجان

۴- فردوسی و شاهنامه

۵- چراغ نیم‌مرده (مجموعه‌ی اشعار)